

Inbreng MCN m.b.t. de Erfgoedwet

De Stichting Mobiele Collectie Nederland [MCN] maakt graag gebruik van de mogelijkheid die nu middels de internetconsultatie wordt geboden [tekst]voorstellen te doen m.b.t. de nieuwe Erfgoedwet en bijbehorende MvT.

Onze reactie bestaat uit twee delen

Deel 1: Achterliggende overwegingen

Met daarin een samenvatting van de redenen waarom wij als MCN deze voorstellen doen en hoe dit in onze visie bijdraagt aan het oplossen of voorkomen van door ons ervaren problemen.

Deel 2: Concrete tekstvoorstellen

Hier doen wij een tweetal concrete tekstvoorstellen als aanvulling op de Memorie van Toelichting.

1: Achterliggende overweging m.b.t. tekstvoorstellen MCN op Erfgoedwet

De aanvullingen die wij voorstellen, maken expliciet dat:

- De overheid het Mobiel Erfgoed ziet als een belangrijk onderdeel van het Nationale Culturele Erfgoed.
- De overheid haar rol wil spelen in het beheer en behoud van dat Mobiele Erfgoed.
- De overheid ook de sector van Mobiel Erfgoed oproept haar objecten aan het publiek te tonen.

Voor ons als Mobiel Erfgoed sector is het van groot belang dat deze aspecten in de nieuwe Erfgoedwet [of de bijbehorende MvT] worden opgenomen. De overwegingen zijn:

Van Hobby naar Hoeder

Voor vrijwel alle objecten van het Mobiel Erfgoed geldt dat het bewaren, restaureren en weer in bedrijf brengen begint met persoonlijke passie voor een oud object. Of het nu een historische Dakota of een mooie Dektjalk is, eigenaren en vrijwilligers vinden het een mooi "ding" en steken er vervolgens veel van hun eigen tijd en geld in om dat voertuig in ere te houden of te herstellen.

De laatste jaren neemt binnen de gehele sector het besef toe dat dit behoud van mooie mobiele historische objecten meer is dan een eenvoudige hobby. Met elkaar zijn we - ongemerkt- ook "hoeders" geworden van onze Nationale Mobiliteitshistorie.

Ook op internationaal niveau wordt door koepelorganisaties steeds meer inhoud gegeven aan deze historische taak. Zo heeft de sector rail inmiddels zijn charter van Riga, de sector weg het charter van Turijn en de sector water het handvest van Barcelona.

Al deze manifesten geven internationale richtlijnen voor het beheer en behoud van Mobiel Erfgoed .

Met de oprichting van MCN in 2004 maakten de koepelorganisaties van lucht, water, rail en weg expliciet dat zij zichzelf zien als hoeders van ons Mobiel Erfgoed.

In dit proces past nu een erkenning van de overheid dat het Mobiel Erfgoed ook daadwerkelijk gezien moet worden als onderdeel van het Nationale Erfgoed.

In de visie van MCN is de nieuwe Erfgoed daartoe de meest geëigende plek.

Met een concrete vermelding kunnen we ons beter en gefundeerder verweren tegen ongenueanceerde verwensingen als zou het bij Mobiel Erfgoed alleen maar gaan over een stelletje hobbyisten.

Belang versus belasting

Kenmerkend voor de gehele Mobiele Collectie is dat zij gebruik maken/maakten van de openbare ruimte en infrastructuur, of anders verwoord; een vrachtauto rijdt op de openbare weg en een vliegtuig vliegt in het openbare luchtruim.

Juist over het gebruik van die openbare ruimte en infrastructuur zijn we in Nederland de afgelopen decennia anders gaan denken. Steeds vaker komen er wettelijke regelgeving en restricties, bedoeld om nu en in de toekomst Nederland bereikbaar, veilig en schoon te houden. Die nieuwe wetgeving wringt daarbij op sommige plaatsen erg met de wereld van het Mobiel Erfgoed.

En dan ontstaat terecht de maatschappelijke vraag: "Willen we het Mobiel Erfgoed nog wel toelaten tot onze openbare infrastructuur"?

MCN wil graag meedenken in deze discussies, maar wel vanuit de wetenschap dat overheid expliciet aangeeft dat Mobiel Erfgoed een essentieel en beschermenwaardig onderdeel is van onze nationale historie.

Het Ministerie OCW gaf daarbij vorig jaar zelf het goede voorbeeld door vanuit RCE het Mobiel Erfgoed op te nemen in de Erfgoedmonitor.

In de visie van MCN is het essentieel dat het Mobiel Erfgoed wordt benoemd in de nieuwe Erfgoedwet omdat de discussie over belang versus belasting dan een stuk gelijkwaardiger gevoerd kan worden.

Naast het feit dat wij als Mobiel Erfgoed sector zelf [pro]actief in deze discussies participeren, geven onze tekstvoorstellen m.b.t. de Erfgoedwet het ministerie van OCW zelf ook meer basis wanneer zij vanuit haar medeverantwoordelijkheid voor het Mobiel Erfgoed haar collega overheden wijst op het belang van het behoud van Mobiel Erfgoed.

Intern werkveld

Los van deze externe effecten, zijn onze tekstvoorstellen ook zeker bedoeld voor intern gebruik. Vanuit MCN en de top van de onderliggende koepelorganisaties wordt voortdurend naar de achterban aangegeven dat "wij als liefhebbers" ook een maatschappelijke taak en verantwoordelijkheid hebben.

Het meest concrete aspect van die verantwoordelijkheid is naar onze visie de [morele] verplichting om al die mooie vliegtuigen, vaartuigen, en [rail]voertuigen te laten zien aan het grote publiek en daar ook de nodige historische context bij te leveren. Bij velen valt deze oproep in vruchtbare aarde en met liefde worden de meest uiteenlopende stukken getoond in openbare gelegenheden of evenementen.

In die lijn is MCN zelf een overtuigd voorstander van digitale exposities zoals het Nationaal Register Mobiel Erfgoed [NRME] www.mobielecollectienederland.nl en het Virtueel Mobiliteit Museum www.mobiliteitsmuseum.nl .

Ook de samenwerking met de stichting Open Monumentendag waarbij 2014 het thema Op Reis heeft meegekregen is een uiting van onze inzet om Mobiel Erfgoed aan het grote publiek te tonen.

Met de door ons voorgestelde zinsnede:

"Alhoewel deze verplichting [het tonen van de collectie]niet direct geldt voor particuliere collecties en objecten zoals het Mobiel Erfgoed, roept de minister ook deze organisaties op hun objecten zodanig te presenteren dat het publiek kan kennisnemen van die cultuurgooederen" neemt de sector van het Mobiel Erfgoed haar verantwoordelijkheid tot het openstellen van de aanwezige mobiele erfgoederen .

Het opnemen van deze zinsnede in de Memorie van Toelichting helpt MCN en de koepelorganisaties hun visie op dit punt intern verder uit te dragen en -waar nodig- eigenaren en overheden aan te sporen het dierbare bezit aan de rest van Nederland te laten zien.

Intern overheid

Naast de hierboven genoemde directe voordelen die wij als MCN in ons eigen werkveld zien, zal het expliciet benoemen van Mobiel Erfgoed in de Erfgoedwet, ook een bijdrage leveren aan het steeds nijpender probleem van het beleidsmatige vacuüm rond Mobiel Erfgoed.

Op overheidniveau is er op dit moment nauwelijks basis om het Mobiel Erfgoed middels aanvullende of speciale wet- en regelgeving te beschermen. In plaats daarvan worden er bij diverse ministeries ingewikkelde uitzonderingsmaatregelen bedacht om [gedeelten van] het Mobiel Erfgoed te ontzien. De structurele basis ["We moeten ons Mobiel Erfgoed beschermen"] ontbreekt, en daarmee blijven het incidentele regelingen.

Door het Mobiel Erfgoed nu expliciet op te nemen in de Erfgoedwet, creëert de overheid zichzelf een solide rechtsgrond voor effectieve maatregelen.

Naar de toekomst wordt dit aspect ook een steeds groter probleem voor het lokale en gemeentelijk niveau, zeker gezien de huidige tendens tot decentralisatie.

Een voorbeeld zijn de gemeentelijke initiatieven om middels milieuzones de binnensteden schoner te krijgen. Steeds meer gemeenten ontwikkelen hun eigen plannen voor milieuzones, waarbij ze t.a.v. Mobiel Erfgoed niet kunnen terugvallen op een voorbeeld vanuit de rijksoverheid.

Een duidelijk signaal van de rijksoverheid dat het legitiem is Mobiel Erfgoed zoals genoemd in de Erfgoedwet te beschermen, kan daarbij helpen.

2 Tekstvoorstellen

Als MCN kunnen we ons prima vinden in de wetstekst van Erfgoedwet zelf.

T.a.v. Memorie van Toelichting doen we hierbij wel twee tekstvoorstellen: A en B.

Voorstel A: aan "2.1 Inleiding", een derde alinea toevoegen met de tekst:

In hoofdstuk 2 van het wetsvoorstel staat een aantal belangrijke regels t.a.v. het beheer van [rijks]collecties. Een van de verplichtingen die daarbij genoemd worden is het "tonen van collecties". Alhoewel deze verplichting niet direct geldt voor particuliere collecties en objecten zoals het mobiele erfgoed, roept de minister ook deze organisaties op hun objecten zodanig te presenteren dat het publiek kan kennisnemen van die cultuurgoederen.

Voorstel B: Aan "2. Beheer van Collecties" de volgende nieuwe paragraaf 2.4 toevoegen:

2.4 Erfgoedcollecties in particulier bezit.

In de laatste alinea van paragraaf 1.1 Het belang van Cultureel erfgoed wordt reeds aangegeven dat de overheid ook een "*actief ondersteunende en beschermende rol*" heeft t.a.v. cultureel erfgoed dat niet direct valt onder de verantwoordelijkheid van de minister.

Een goed voorbeeld hiervan is het mobiele erfgoed dat dankzij de inzet van vele particulieren in voortreffelijke staat wordt gehouden.

Deze uitgebreide en maatschappelijk waardevolle collectie cultuurgoederen geeft een goed beeld van de rijke Nederlandse mobiliteitshistorie op het gebied van scheepvaart, luchtvaart, rail- en wegvervoer.

Het feit dat vrijwel alle objecten van deze mobiele collectie door particulieren [zoals privé-eigenaren, musea of andere behoudsorganisaties] worden beheerd, betekent dat de ondersteunende en beschermende rol van de overheid vooral gericht is op:

- Het stimuleren van die eigenaren hun [mobiele] erfgoed te blijven beheren en onderhouden/restaureren.
- Het -door de minister van OCW- aanspreken van zijn collega's aan op overheidsmaatregelen die een onbedoeld negatieve uitwerking kunnen hebben voor dit mobiele erfgoed. In de praktijk kan dit leiden tot specifieke maatregelen ter bescherming van het mobil erfgoed.
- Het ondersteunen van initiatieven van de eigenaren van mobiel erfgoed hun objecten te tonen aan het publiek.

NB:

- Indien het niet mogelijk/wenselijk is bovenstaande tekst als aparte paragraaf 2.4 toe te voegen, zou de tekst ook als aparte alinea's kunnen worden toegevoegd aan de inleiding 2.1.
- Als dit tekstvoorstel wordt overgenomen, kan de tekst van par. 3.2, 2de alinea: "*waarvan de voortreffelijke staat waarin ons mobiel erfgoed wordt gehouden*" komen te vervallen.

MCN

Jaap Nieweg [voorzitter]

13 juli 2014